

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.402/2014/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a **(jogtanácsos neve)** vezető jogtanácsos által képviselt **felperes neve (címe)** székhelyű felperesnek – a Dr. Horicsányi László Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Horicsányi László ügyvéd) által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti lakos alperes ellen szállítási szerződésből eredő követelés megfizetése iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2014. június hó 2. napján kelt 8.G.20.805/2013/14. sorszámu ítéletével szemben az alperes részéről 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **megváltoztatja** és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 1.000.000,- (Egymillió) Ft első- és másodfokú eljárási költséget, és az államnak – külön felhívásra – 982.300,- (Kilencszáznolcvankettőezer-háromszáz) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes mint szállító 2007. október 12-én és 2007. november 30. napján „halasztott fizetésű műtrágya szállítási szerződés 2007. bizalmi listás törzsvásárló részére” elnevezésű szállítási szerződéseket kötött az alperessel. A 3.1. pont értelmében a fizetési határidő 2008. augusztus 30., illetve 2008. október 30. napja volt. A szerződések alapján a felperes 2007. október 31-én 8.071.440,-Ft, 2007. december 31-én 9.146.820,-Ft, 2007. december 31-én 348.540,-Ft, 2008. április 10. napján pedig 1.303.260,-Ft bruttó értékű műtrágyát szállított le az alperesnek, aki a vételárból 2008. november 24-én 5.343.792,-Ft-ot megfizetett.

E szerződések megkötését követően a peres felek között 2008. augusztus 18-án „termeltetési szerződés” jött létre őszi búzára vonatkozóan, melynek elválaszthatatlan részét képezte a felperes őszi búza 2008/2009. általános szerződési feltételei (1. számú melléklet), a felek között ugyanezen a napon létrejött vételi jogot alapító megállapodás (2. számú melléklet), és kézi zálogszerződés (3. számú melléklet). A vételi jog alapításáról szóló 2. számú melléklet 1. pontjában a felek megállapodtak, hogy az alperes mint a vételi jog kötelezettje a termeltetési szerződés 2. pontjában rögzített, a termeltetésbe vont termőföldterület mezei leltárára, a termőterületen megtermelt még lábon álló és elvált (betakarított) teljes őszi búza mennyiségre vételi (opciós) jogot biztosít a vételi jog jogosultja, a felperes részére a megállapodás aláírásától számított két éves időtartamra. A 4. pont lehetőséget biztosított a felperes számára, hogy vételi jogával úgy élhessen, hogy kijelöli azt a

személyt vagy gazdálkodó szervezetet, aki a vételi jog gyakorlására jogosult. A 3. számú mellékletben rögzített kézi zálogszerződés 1. pontjában megállapodtak a felek, hogy a felperes mint zálogjogosult – a termeltetési hitel és járulécai visszafizetésének biztosítására – a termeltetési szerződés 2. pontjában rögzített megtermelt, elvált, betakarított teljes terménymennyiségre kézi zálogjogot szerez.

A felperes a szerződés 2. számú mellékletének 4. pontjában biztosított jogával élve az alperesnél megtermelt őszi malmi búza megvételére vevőként a ("**B**") Kft.-t jelölte ki. Az alperes 2009. január 23-án 300,965 tonna őszi malmi búzát adott el a kijelölt társaságnak 10.232.810,-Ft + 2.046.562,-Ft ÁFA vételárért. A fizetési határidőt 2009. február 28. napjában határozták meg.

Az alperes 2009. február 6-án a bruttó vételárkövetelést a felperesre engedményezte. Az engedményezési szerződés 3. pontja értelmében az engedményezett követelés felperes részére történő teljesítésével az alperesi adós (engedményes) felé fennálló vételár tartozását csökkentik, így az kiegyenlítődik. A 6. pontban rögzítették, hogy „az összeg kompenzációval-átutalással kerül engedményező folyószámlájára”. Az engedményezési szerződést a szerződést kötő feleken kívül a ("**B**") Kft. mint kötelezett is aláírta.

A kötelezett a vételárat nem fizette meg.

A ("**B**") Kft.-vel szemben a ... Megyei Bíróság előtt 2.Fpk.... szám alatt felszámolási eljárás indult. A felszámolás kezdő időpontja 2009. december 16. napja. A felperes a perbeli összegre vonatkozóan hitelezői igényét a felszámolási eljárásban bejelentette, amit a felszámoló visszaigazolt.

A felperes módosított keresetében 12.279.372,-Ft és járulécai megfizetésére kérte kötelezni az alperest az engedményezett vételár követelés kapcsán fennálló mögöttes kezesi felelősségre hivatkozással. Kereseti kérelmét a Ptk. 201. § (1) bekezdésére, 379. § (1) bekezdésére, 330. § (1) bekezdésére, valamint 274. § (6) bekezdésére alapozta és azzal indokolta, hogy az alperessel kötött szállítási szerződés alapján a vállalt kötelezettségeit teljesítette, a megrendelt műtrágyát átadta, a vételárat azonban az alperes nem fizette meg. Figyelemmel arra, hogy az engedményezési szerződés megkötésére ellenérték fejében került sor, a kötelezett társaság teljesítésének elmaradásáért az alperes kezesként felel. Egyebekben utalt arra, hogy a szállítási szerződés önálló jogügylet volt, az alperesnek az e szerződés szerinti vételárat készpénzben kellett volna kifizetnie. Kiemelte, e jogügylet a mezőgazdasági termeltetési szerződéshez nem kapcsolódik.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Hivatkozása szerint a műtrágya szállítási szerződés része volt a felek között 2008. augusztus 8. napjától érvényes termeltetési szerződésnek, melynek alapján az általa megtermelt őszi malmi búza feletti rendelkezési jog a felperest illette, illetőleg vevőkijelölési jogot gyakorolhatott. A vevőt e jogosultságával élve a felperes jelölte ki, ezzel – álláspontja szerint – a vevő teljesítésének elmaradásért, fizetőképzetlenségéért minden felelősséget átvállalt, a vevő kiválasztásával az alperes mögöttes kezesi felelőssége megszűnt. Érvénytelenségi kifogást is előterjesztett az engedményezési szerződéssel kapcsolatban, utalva arra, hogy a felperes az engedményezési szerződés előzményeként arról tájékoztatta, hogy a leendő vevő ellenőrzését elvégzi. Hangsúlyozta, e magatartásával őt megtévesztette és a fizetési felszólításig tévedésben tartotta. Sérelmezte továbbá, hogy a felperes a felszámolási eljárásban történt hitelezői igénybejelentéséig nem tájékoztatta a kötelezett nem teljesítéséről, így megfosztotta attól a lehetőségtől, hogy további lépéseket tegyen a ("**B**") Kft.-nél a követelés behajtása érdekében.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 12.279.372,-Ft és kamatai, valamint 1.350.770,-Ft perköltség megfizetésére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolása szerint a felek között 2007. november 30-án és 2007. október 12-én halasztott fizetésű szállítási szerződések jöttek létre. Megállapította, hogy a szállítási szerződések nem részei a peres felek

között 2008. augusztus 8. napjától érvényes termeltetési szerződésnek, azok önálló jogügyletek. Nem találta bizonyítottnak az alperes tévedésre, illetve megtévesztésre való hivatkozását, figyelemmel arra, hogy a kötelezett elleni felszámolási eljárást megindító kérelem az adásvételi ügyletet követő 3 hónap múlva érkezett a bírósághoz, a felszámolás kezdő időpontja pedig 2009. december 16. Így – mivel a vevőkijelölési jog gyakorlásának időpontjában, a kijelölt vevővel szemben felszámolási eljárás nem volt folyamatban – a felperes nem téveszthette meg az alperest atekintetben, hogy a vevő fizetőképes. Az alperes másik érvénytelenségi kifogását sem találta alaposnak, álláspontja az volt, a szerződés nem ütközik nyilvánvaló módon a jóerköls követelményébe, mivel sem a perbeli jogügylet, sem a felek által közösen elérni kívánt cél nem tiltott. A Ptk. 330. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy az engedményező az engedménnyel szemben a kötelezett szolgáltatásáért – az engedményezésben kapott ellenérték erejéig – kezesként felel, ezért az alperest a tőke- és kamatkövetelés vonatkozásában a keresettel egyezően marasztalta, míg a perköltség iránti igényt az eljárási díj, az eljárási illeték, valamint a felperesi jogi képviselő munkadíjának erejéig találta alaposnak.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényekkel ellentétes döntést hozott, illetve téves jogkövetkeztetésekre jutott. Hangsúlyozta, a perben eldöntendő főkérdés nem az, hogy a felperes milyen mértékben győződött meg a kötelezett fizetőképességéről, hanem az, hogy az alperesnek milyen tartalmú tájékoztatást adott. Utalt arra, hogy egy gazdálkodó szervezetnél a fizetőképтелenség nem egyik percről a másikra következik be, melyből az következik, hogy a felperesnek megfelelő gondosság mellett fel kellett volna ismernie a vevő felszámolással fenyegető gazdasági helyzetét, ezért a követelés a felperes hibájából vált behajthatatlanná, így az alperes – ha kezesnek minősül – a Ptk. 276. § (2) bekezdése alapján mentesül a felelősség alól. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság ítéletében nem tett eleget indokolási kötelezettségének, és mulasztott akkor is, amikor nem vizsgálta a szerződéskötés körülményeit atekintetben, hogy mely szerződési kikötések azok, amelyeket részletesen megtárgyaltak a felek, és melyek azok az esetleges jogkövetkezmények, amelyekről nem volt szó. Kifejtette, mivel a felek a szerződésben nem kötöttek ki kezességvállalást és nem utaltak a Ptk. rendelkezéseire sem, az elsőfokú ítélet szerinti jogkövetkezmény nem alkalmazható.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helyes indokai szerinti helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alapos**.

Az elsőfokú bíróság a per eldöntése szempontjából elsődleges kérdésnek azt tekintette, hogy a szállítási szerződésekből eredő önálló fizetési kötelezettségének az alperes eleget tett-e. Álláspontja szerint ugyanis a szállítási szerződések a Ptk. 379. § (1) bekezdése szerint minősülő önálló jogügyletek, amelyek a perbeli mezőgazdasági termeltetési – valójában a Ptk. 417. § (1) bekezdés szerinti mezőgazdasági termékértékesítési – szerződéshez semmilyen módon nem kapcsolódnak, ezért az alperes szállítási szerződésekből eredő vételár fizetési kötelezettségét önállóan kell megítélni és elbírálni. A per eldöntése szempontjából azonban nem ez játszik lényegi szerepet. Osztja az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontját annyiban, hogy a szállítási szerződések önálló jogügyletnek tekintendők, hiszen lényegesen korábban jöttek létre, mint a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés, attól függetlenül, céljuk nem a termékértékesítési szerződésben rögzített terménymennyiség megtermelésének elősegítése volt a szerződéskötés időpontjában. A két jogviszonyt a felek a későbbiekben a teljesítések megkönnyítése céljából kapcsolták össze, vagyis már a teljesítés szakában. A két szerződés tehát annyiban függ össze, hogy a mezőgazdasági

termékértékesítési szerződés 2. számú mellékletének 4. pontja hatalmazta fel a felperest a vevőkijelölési joga gyakorlására, aki saját előadása szerint is az alperessel szembeni, a szállítási szerződésből eredő követelést a vevőkijelölési jog gyakorlása folytán az alperes és a kijelölt vevő között létrejött adásvételi szerződésből eredő vételárkövetelés rá engedményezésével kívánta kiegyenlíteni. Ezt támasztja alá az engedményezési szerződés létrejöttének ténye, valamint az a körülmény, hogy annak összecszerúsége megegyezik az alperesnek a szállítási szerződésekből még fennálló tartozásával.

Az elsőfokú eljárás során a felperes nem vitatta, hogy a biztosítéki célú opciós jog alapításáról szóló megállapodásban szereplő vevőkijelölési jogával élve hívta fel az alperest a megtermelt őszi malmi búza ("B") Kft. részére történő értékesítésére.

A Ptk. 375. § (1) bekezdése szerinti vételi jog kikötése esetén a jogosult egyoldalú „hatalmasságot” szerez, melynek eredményeként akaratától függ, hogy meghatározott időn belül, illetve a megjelölt feltétel bekövetkeztétől függően gyakorolja-e a számára biztosított jogot vagy sem. Amennyiben él a jogával, egyoldalú nyilatkozata adásvételt hoz létre. A vételi jog biztosítéki céllal történő alkalmazása esetén a megállapodásnak kettős tartalma van: egyfelől az ügylet az adásvétel különös neme, másfelől lényegadó jellegzetessége a biztosítéki funkció. A biztosítéki funkció azt jelenti, hogy a felek a hitelező meghatározott követelésének kielégítését kívánják biztosítani, a hitelező ezért a biztosíték érvényesítése révén a követelése kielégítésére jogosult, de nem formálhat jogot a biztosíték érvényesítése révén elérhető követelését meghaladó összegre (eBDT 2011. 2555. számú jogeset).

Az opciós szerződés alanyai jelen esetben a peres felek voltak, a szerződő felek személyében a későbbiekben sem történt változás. Az opciós jog jogosultja változatlanul a felperes maradt, aki a Ptk. 373. § (4) bekezdésének – és az opciós szerződés 4. pontjának – sajátos felhatalmazása alapján e jog gyakorlására a ("B") Kft.-t „kijelölhette”. Mivel a vételi jog gyakorlása tehát az opciós szerződés rendelkezésén, annak felhatalmazásán alapul, e jog átruházása pedig nem történt meg, a joggyakorláshoz a ("B") Kft. igénybevétele analóg a Ptk. 315. §-ában szabályozott jogi helyzettel. Eszerint aki joga gyakorlásához mást vesz igénybe, ennek magatartásáért – mint sajátjáért – felel (hasonlóan: eBDT 2008.1886. számú jogeset). A felperes ezért helytállni tartozik a ("B") Kft. szerződésszegéséért, viseli nemteljesítése következményeit, ami tartalmilag azt jelenti, hogy az alperes részére a kijelölt vevő helyett köteles megfizetni az őszi malmi búza vételárát. Mivel azonban a vételár összegét tekintve megegyezik a felperes szállítási szerződésből eredő követelésével, a felek pedig a beszámításról rendelkeztek, az egymással szembenálló egymű és lejárt követelések egymást kioltják (Ptk. 296. § (2) bekezdés). Ilyen jogi helyzetben tehát fel sem merülhet az engedményezés biztosítéki szabályának (Ptk. 330. § (1) bekezdés) alkalmazása, a felek jogvitájánál az elsődleges opciós szerződésre vonatkozó rendelkezések irányadók és az ebből fakadó helytállási kötelezettség.

Megjegyzi az ítéletábra, a felperes a kijelölt vevője elleni felszámolási eljárásba hitelezőként bejelentkezett, így lehetséges – a felszámoló visszaigazolására tekintettel –, hogy onnan megtérülés várható.

Megjegyzi továbbá, valóban méltánytalan és anyagi jogi alapelvet, a társadalmi rendeltetésének megfelelő joggyakorlás következményének (Ptk. 2. § (2) bekezdés) sérelmét jelentené, ha a szerződésszerűen teljesítő alperesnek kellene helytállnia annak a kötelezettnek a szerződésszegéséért, akivel kizárólag a felperes vevőkijelölési joggyakorlása folytán került jogviszonyba.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A peresztes felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes első- és

másodfokú eljárás során felmerült eljárási költségét, amelyet az ítéletábra a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan állapított meg.

Ugyancsak köteles megfizetni az eredményesen fellebbező alperes személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdése szerint.

S z e g e d, 2015. február hó 6. napján

Dr. Kiss Gabriella
a tanács elnöke

Dr. Bálint Attila
előadó bíró

Dr. Bánfalvi-Bottyán Csilla
táblabíró